

ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Олешко Т. І., Дегтяренко В. І.

Українська економіка перебуває на етапі розвитку, а тому національний ринок, не дивлячись на всю нестабільність економічної ситуації в країні в останні роки, залишається цікавим для іноземного інвестора. Аналіз показників за 2014 р. показав, що попри складне політичне та економічне становище, країни світу, пріоритетними з яких є Кіпр, Німеччина та Нідерланди, продовжують співробітництво з Україною. Це служить стимулом для підтримання іміджу привабливої країни для інвестування. Для цього необхідно найближчим часом вирішити низку нагальних питань, основними серед яких є військові дії на сході країни та корупція. Також представлено ряд причин, які мають забезпечувати розвиток інвестиційної діяльності у 2015–2016 роках.

Украинская экономика находится на этапе развития, поэтому национальный рынок, несмотря на всю нестабильность экономической ситуации в стране в последние годы, остается интересным для иностранного инвестора. Анализ показателей по 2014 г. показал, что, несмотря на сложное политическое и экономическое положение, страны мира, приоритетными из которых являются Кипр, Германия и Нидерланды, продолжают сотрудничество с Украиной. Это служит стимулом для поддержания имиджа привлекательной страны для инвестирования. Для этого необходимо в ближайшее время решить ряд неотложных вопросов, основными из которых являются военные действия на востоке страны и коррупция. Также представлен ряд причин, которые должны обеспечивать развитие инвестиционной деятельности в 2015–2016 годах.

The Ukrainian economy is at a development stage therefore the national market, despite all instability of an economic situation in the country in recent years, remains interesting to the foreign investor. The analysis of indicators for 2014 showed that, despite a difficult political and economic situation, the countries of the world, priority of which are Cyprus, Germany and the Netherlands, continue cooperation with Ukraine. It serves as incentive for maintenance of image of the attractive country for investment. For this purpose it is necessary to resolve a number of urgent issues soon, military operations in the east of the country and corruption are basic of which. The variety of reasons which have to provide development of investment activity in 2015–2016 is also presented.

Олешко Т. І.
Дегтяренко В. І.

д-р техн. наук, проф. НАУ
студент НАУ
vdetyarenko93@mail.ru

НАУ – Національний авіаційний університет, м. Київ.

УДК: 330.322

Олешко Т. І., Дегтяренко В. І.

ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Соціально-економічний розвиток України безпосередньо залежить від створення сприятливого інвестиційного клімату, оскільки саме інвестиції є одним з найважливіших елементів, на чому ґрунтується економіка і добробут держави, розвиток виробництва, підприємництва і бізнесу. Висока інвестиційна привабливість є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності країни, забезпечення високих і стійких темпів економічного зростання. Проблема формування стабільного інвестиційного клімату, розширення функцій держави у забезпеченні припливу інвестицій в українську економіку та їх раціонального використання надзвичайно актуальна і важлива. Саме тому, одним з ключових завдань, що стоять зараз перед українською владою, є підвищення інвестиційної привабливості держави.

Різноманітні аспекти іноземного інвестування розглядалися у працях таких знаних зарубіжних учених, як Е. Берлоу, О. Вільямсон, Д. Гофман, Дж. Даннінг, Дж. Мур, М. Портер, П. Фішер, С. Хаймер, У. Шарп та ін. Питання залучення іноземних інвестицій в Україну знайшли відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних вчених: Жаліло Я. А., Покришка Д. С., Бережний Я. В. [1], Павлюк А. П., Белкін А. С. [2], Савелко А. С. [3].

Незважаючи на істотну кількість робіт, присвячених вивченню переваг та недоліків іноземного інвестування в Україні, проблема паритету інтересів приватних інвесторів і держави у цілому при здійсненні інвестиційної діяльності не знайшла достатнього висвітлення у дослідженнях попередніх років і потребує подальшого доопрацювання.

Метою даної статті є аналіз особливостей інвестиційної привабливості економіки України в умовах економічної кризи, визначення проблем та пошук механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату.

Українська економіка – це економіка, що розвивається, а тому наш ринок, не дивлячись на всю нестабільність економічної ситуації в країні в останні роки, залишається цікавим для іноземних інвесторів. І якщо конфлікт на Донбасі вдасться якщо не вирішити, то хоча б заморозити, а паралельно з цим будуть проводитися реформи і знижуватися рівень зовнішніх зобов'язань країни, то Україна зможе залучити іноземні інвестиції. Важливим фактором є і те, що свою привабливість втрачає і Росія, тому частина інвесторів, які працювали і працюють в цій країні, можуть повернутися на наш бік.

Попри складне економічне становище, країни світу продовжують співробітництво з Україною. У 2014 р. інвестиції надійшли зі 131 країни. Із країн ЄС внесено 35 575,5 млн. дол. інвестицій (77,5 % загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 10 340,5 млн. дол. (22,5 %) [4].

Основними інвесторами України, на яких припадає 83 % від загального обсягу інвестицій, як і в 2013 р. залишалися Кіпр – 13,711 млрд. дол., Німеччина – 5,721 млрд. дол., Нідерланди – 5,112 млрд. дол., Російська Федерація – 2,724 млрд. дол., Австрія – 2,526 млрд. дол., Велика Британія – 2,146 млрд. дол., Британські Віргінські острови – 1,998 млрд. дол., Франція – 1,615 млрд. дол., Швейцарія – 1,391 млрд. дол. та Італія – 999,1 млн. дол. (рис. 1).

Рис. 1. Основні інвестори України на 2014 р.

Більша частина інвестицій припадає на українську промисловість – 14,817 млрд. дол., або 32,3 % прямих інвестицій, а також на установи фінансової і страхової діяльності – 11,537 млрд. дол., або 25,1 %, підприємства оптової і роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 6,019 млрд. дол., або 13,1 %, організації з роботи з нерухомістю – 3,804 млрд. дол., або 8,3 %, наукові і технічні організації – 2,837 млрд. дол., або 6,2 % (рис. 2).

Рис. 2. Пріоритетні галузі іноземного інвестування в Україну 2014 р.

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 31 грудня 2014 р. становив 45916,0 млн. дол. США.

Аналізуючи показники обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну, можна побачити різке скорочення інвестиційного потоку в 2014 р. (рис. 3).

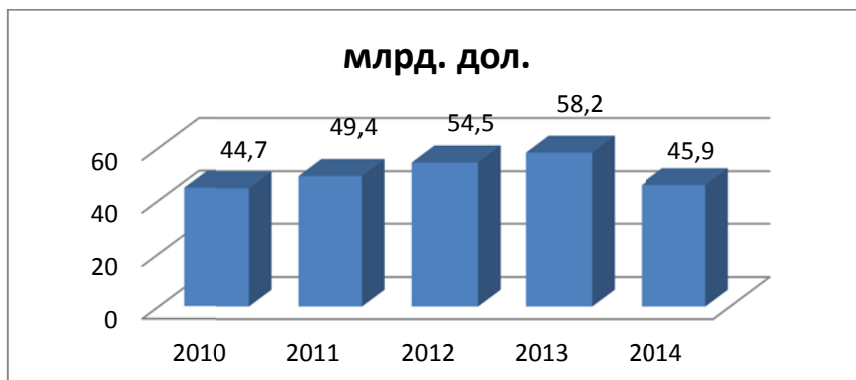

Рис. 3. Прямі іноземні інвестиції в Україну за 2010–2014 рр.

Як бачимо, останнім часом обсяг прямих іноземних інвестицій різко впав. Причиною цього є військові дії на сході України, які зумовили відтік акціонерного капіталу на 12,247 млрд. дол., тоді як вплив акціонерного капіталу за рік був незначним і становив 1,167 млрд. дол. за одночасного надходження 2,452 млрд. дол. нових інвестицій. Це в свою чергу зумовило інвесторів вивести частину активів із країни, зокрема, в банківському секторі. Ця ж ситуація продовжується і в 2015 р.

Це означає, що зараз Україна не є привабливою для іноземних інвесторів, але її вкрай важливо зробити такою чим скоріше. Важливими є зусилля Кабінету міністрів України реалізації реформ, які необхідні для того, щоб перетворити Україну на сучасну, мирну, демократичну і заможну державу, яка є менш вразливою до зовнішнього тиску.

Саме тому важливо діяти у певній послідовності. А найперше, що необхідно зробити – показати зовнішньому світу та Україні, які реформи вже були виконані, демонструючи, а це дуже важливо, перші результати. Тому що, якщо подивитися на показник привабливості України для можливих країн-інвесторів, то він є нестабільним (рис. 4).

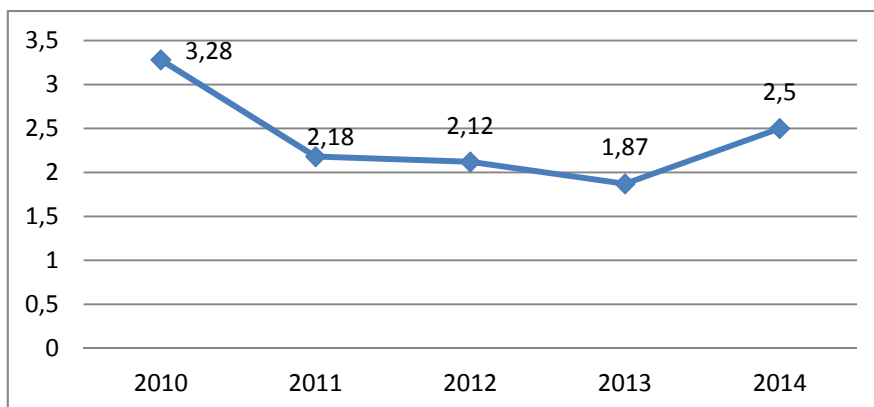

Рис. 4. Індекс інвестиційної привабливості України з 2010–2014 рр.

Як бачимо з діаграми, хоча рівень інвестиційної привабливості України за 2011–2013 роки поступово знижувався, але у 2014 р. коефіцієнт зріс на 0,63 бала.

Існує безліч факторів, які впливають на індекс привабливості України, серед яких найбільше занепокоєння у інвесторів викликають три ключові області: прозорість ведення бізнесу, політична стабільність, а також взаємодія з державними органами.

Також до чинників, що несприятливо впливають на іноземні інвестиції до України можна віднести:

- Ситуація на сході країни. Не буде безпеки для бізнесу – не буде інвестицій.
- Корупція. Як відомо, рівень корупції в країні – один з основних чинників, що охолоджує ентузіазм зарубіжних інвесторів.
- Розрив економічних стосунків з Росією. В даний момент саме російські підприємства і організації (нехай і через підставні офшорні компанії) є одним із основних джерел іноземних інвестицій до України, а розрив економічних зв'язків змусить їх, швидше за все, відкликати свої вкладення.

Та попри все існує безліч позитивних чинників, які є стимулом інвестування в Україну:

– Якщо на початку року на світовій арені інвестицій спостерігалася тенденція до відтоку капіталів з ринків, що розвиваються (до яких можна віднести і Україну), то зараз спостерігається зворотний процес.

– Уряд докладает максимальні зусилля для того, щоб залучити прямі іноземні інвестиції до України. У хід йдуть зміни податкового законодавства, декларація боротьби з корупцією і прямі переговори з потенційними іноземними інвесторами.

– Укладення договору про асоціацію з ЄС, квоти на безмитний імпорт в країни Євросоюзу, всестороння інтеграція України в європейське економічне середовище і поглиблення міжнародної співпраці – все це, без сумніву, робить Україну привабливим об'єктом для інвестицій.

– Відплив іноземного капіталу з ринку Росії. Як не дивно це звучить, але міжнародні санкції, накладені на Росію, теоретично можуть допомогти економіці України. Інвестори, вимушені відгукувати свої капітали з ринку Росії, шукатимуть нові об'єкти для їх вкладення, і при сприятливому збігу обставин Україна може здатися їм вельми привабливим варіантом.

– Прогноз високих показників урожаю цього року. Теперішній уряд – перший за останні десять років в Україні, який у відкритку робить ставку на сільськогосподарський сектор економіки. При цьому за основні засоби досягнення мети увага акцентується безпосередньо на залученні до України іноземних інвестицій і новітніх технологій.

– «Мода на Україну». Той факт, що Україна гучно заявила про себе і міцно увійшла до списку світових популярних трендів засобів масової інформації, сприяє утриманню капіталовкладень в країні.

Як ми бачимо, іноземні інвестиції у 2015 році мають набагато більше причин для приходу до України, ніж для протилежного рішення.

У 2015 р. українська економіка може очікувати обсяг інвестиційного потоку близько 1,5 млрд. дол., які вже планується залучити в розвиток сільського господарства і енергетики. А покращення інвестиційного клімату країни прогнозується лише в 2016 р., в якому і передбачується стабілізація політичної та економічної ситуації в країні. При цьому на відновлення економіки України необхідно близько 300 млрд. дол. інвестицій.

ВИСНОВКИ

Погіршення інвестиційного клімату в Україні пов'язано, головним чином, з нестабільною політичною і економічною ситуацією в країні, стрімкою девальвацією національної валюти та виведенням частини іноземного акціонерного капіталу.

Також негативний вплив на інвестиційний клімат чинять такі фактори, як загальний незадовільний рівень соціально-економічного розвитку національної економіки та неефективна галузева структура залучення іноземних інвестицій, де частка високотехнологічних та наукоємних виробництв досить малою.

Невирішеність цих проблем призводить до негативних наслідків як для іноземних інвесторів, які втрачають прибутки і змушені йти з українського ринку, так і для держави у цілому внаслідок погіршення інвестиційного іміджу, скорочення робочих місць та зниження рівня життя населення.

Розглянуті проблеми іноземного інвестування в Україні потребують нагального прийняття відповідних рішень та реальних кроків від органів центральної та регіональної державної влади, які мають бути націлені на досягнення паритету між короткостроковими інтересами окремих приватних іноземних інвесторів та одержанням довгострокових ефектів для національного господарства і населення України в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березний Я. В. Щодо напрямів удосконалення політики запровадження національних проектів в Україні: аналітична записка [Електронний ресурс] / Я. В. Березний, Я. А. Жаліло, А. П. Павлюк – Національний інститут стратегічних досліджень, 2013. – 9 с. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1170/>.
2. Белкін А. С. Співвідношення публічно-правового і приватно- правового регулювання суспільного інвестування в Україні. / А. С. Белкін // Вісник Вищого Адміністративного Суду України. – 2011. – № 2. – С. 85–93.
3. Савелко А. С. Невідповідальність надходжень прямих інвестицій в Україну / А. С. Савелко // Інвестиції: практика і досвід. – 2011. – № 21 (листопад). – С. 7–9.
4. Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>